

Atalarımız Böyle Âdil İdi

İstanbul'un fethinden sonra, Osmanlı askerleri, Bizans hapisanelerini kontrol ettiler. En ücra bir mahzende üç papaz buldular. Alıp Fatih Sultan Mehmed Han'a götürdüler. Sultan, onlara hapsedilmelerinin sebebini sordu. Papazlar, "Biz, Bizans'ın en ileri gelen papazları idik. İmparatorun zulüm ve işkencelerinden, yaptığı rezalet ve sefahetten dolayı kendisini ikaz edip, sonunun yakın olduğunu söyledik. O da, bize kızdı zindanlara attırdı" dediler.

Fatih Sultan Mehmed Han, papazların ellerine serbest dolaşma belgesi verip, memleketini gezip görmelerini, Osmanlı Devleti hakkında kendisine görüşlerini bildirmelerini istedi.

Papazlar, İstanbul'da bir çarşıya girip, sabahın erken vaktinde bir şeyler almak istediler. Siftah yapan bir dükkandan, komşuları siftah yapmadan ikinci bir şey alamadılar.

Anadolu'ya geçtiler dolaşırken, ezan okunmaya başladı. Kimse dükkanını kapatmaya bile lüzum görmeden camiye gittiler. Hiç kimse, bir başkasının malına, canına, ırzına, namusuna zarar vermeyi aklından bile geçirmiyordu.

Papazlar, bütün bu hadiselerden dolayı şaşkına döndü. Kaç şehir dolaştıkları halde, bir mahkemeye tesadüf edemediler. Her kasabada kâdi var, fakat dava yoktu. Hırsızlık yok, katillik yok, namussuzluk yok, eşkıyalık ve dolandırıcılık yok, kötülük yoktu. Birkaç ay dolaştıktan sonra, şehrin birinde bir mahkemenin olacağını haber alıp, oraya koştular.

"En sonunda Osmanlının aksak yönünü yakalarız ümidiyle dinleyici olarak içeri girdiler. Davalı ve davacı geldi. Kâdi yerine geçip meseleyi dinledi.

Adamlardan biri anlattı: "Efendim, bendeniz bu din kardeşimin tarlasını arzu ettiği fiyat üzerinden satın aldım. Birkaç sene ekip kaldırdım. Fakat bu sene çift sürerken, sabanımın demirine bir şey takıldı. Kazıp çıkardım. İçi altın dolu bir küptü. Küpü götürüp, daha önce tarlayı satın aldığım bu kardeşime vermek istedim. O kabul etmedi: 'Ben tarlamı, altı ve üstüyle birlikte sattım. Onun ekip kaldırdığında bir hakkım olmadığı gibi, toprağın altında da bir hakkım olamaz' dedi."

Üç papaz, altın küpünün kimin olacağına dair mahkemeyi ibretle seyrediyorlardı. Tarlanın yeni sahibi çıkarttığı altın küpünü eski sahibine vermek istiyor, "Toprağın altında küpün varlığından haberdar olsaydı, bana orayı satmazdı" diyordu.

Eski sahibi ise, "Efendim, durum kardeşimin anlattığı gibi vâki oldu. Ancak, bendeniz ona, o tarlayı, altı ve üstüyle birlikte sattım. Onun ekip kaldırdığında bir hakkım olmadığı gibi, toprağın altında da bir hakkım olamaz. Senelerdir ben o tarlayı sürerim, benim nasibim olsaydı ben bulurdum" diyordu.

Kâdi efendi, bu iki müslüman arasında hüküm vermekte güçlük çekmedi. Çünkü, birinin temiz ve salih bir kızı, diğerinin de salih bir oğlu vardı. (Bu gençleri evlendirelim, bu küp altın da onların düğün hediyesi olsun) diye teklif yaptı. Onlar da kabul ettiler. Davayı böylece halletmiş oldu. Papazlar da şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilemez bir halde oradan ayrıldılar.

Papazlar, Anadolu seyahatlerine devam ettiler... Yine bir gün, bir mahkemeye şahit oldular. Kâdi efendi, davacıya söz verdi. O da meseleyi şöyle anlattı: "Bir hafta önce bu kardeşimden bir at satın aldım. Evime götürüp bakımını yaptım. Ancak birkaç gün sonra at rahatsızlandı. Atın daha önceden hasta olması mümkün olabileceği gibi, ben aldıktan sonra da hastalanması mümkün idi. Atı satın aldığım arkadaşına bir şey diyemedim. Gelip durumu size arz edeyim ki, aramızı bulasınız diye düşündüm. Ancak o gün sizi

bulamadım. Siz şehir dışına gitmişsiniz. Siz geri gelmeden de at öldü. Hükümünüzü talep ederim.”

Kâdı efendi düşündü. At ölmüş, onlar arasında dava bitmişti. Suç kendisinin idi. Atı satanı suçlayamazdı. Çünkü atın durumu ortaya çıkmamıştı. Öbürü de vaktinde müracaatını yapmıştı. Tek eksik taraf; kendisinin şehirde, vazife yerinde bulunmaması idi. O halde atın ücretini o ödemeliydi. Atın fiyatını öğrenip, kendi cebinden bedelini verdi.

Böyle âdil bir kâdı efendinin ve böyle âdil bir mahkemenin mevcudiyetini akıllarına sığdıramayan Bizans papazlarının, hayretlerinden ağızları açık kaldı...

(Anadolu’da bu kadar dolaştığımız yeter) diyen papazlar, İstanbul’a dönüp, İstanbul Kâdısı Hızır Bey’in huzurunda, Padişah Fatih Sultan Mehmed Han ile, bir Hristiyan arasında bir davanın görüleceğini duyular.

Koca Osmanlı Devleti’nin Sultanı, çağ açıp çağ kapayan İstanbul Fatih Sultan Mehmed Han ile bir hristiyan mimar, Kâdı Hızır Bey’in karşısında ayakta bekliyorlardı. Fatih Sultan Mehmed Han, vazifesine ihanet eden Hristiyan mimarı mahkemesiz cezalandırmış, Hristiyan mimar da, Kâdı Hızır Bey’e şikayet etmişti.

Hızır Bey, Fatih Sultan Mehmed Han’ı haksız bulup aynı şekilde Sultanın da cezalandırılmasına hükmetti. Eğer mimar rıza gösterirse, diyetle kurtulabilecekti. Hristiyan mimar, bu adalet karşısında ne yapacağını şaşırdı. Oracıkta, Kelime-i şehadet getirip müslüman oldu...

Papazlar, fetihden sonraki İstanbul hayatını da çok merak ediyorlardı. Müslümanların oturdukları, yeni yeni yerleşmekte oldukları mahallelere gittiler. Onların tam bir teslimiyet ve sükunetle işlerini yaptıklarını tam bir temizlik ve titizlikle eşyalarını yerleştirdiklerini gördüler. İstanbul bambaşka olmuş, sanki, birkaç ay önceki Bizans gitmiş, yerine gökten bir İstanbul inmişti.

Padişah tarafından Osmanlı ülkesini gezip görmekle vazifelendirilen papazlar, İstanbul’daki Hristiyan mahallelerini de görmeden edemediler. Bugünkü Fatih Camii’nin doğu taraflarına ve Fener’e doğru gittiler. Hristiyanlar bile değişmiş, sokaklardaki pislik azalmıştı. Kimse kimseye zulmetmeye cesaret edemiyordu. Kâdı Hızır beyin, Padişaha bile ceza vermekten çekinmemesi onları korkutmuştu. Herkes sessiz, sakın işine devam ediyor, eskisi gibi içip içip, sokaklarda, nârâlar atamıyorlardı. Kimseyi rahatsız edemiyorlardı. Hristiyanların en fakirine bile ev verilmiş, kimse aç ve açıkta bırakılmamıştı. İstanbul’da herkes huzur içerisinde idi.

Papazlar, bütün bunları gezip gördükten sonra, birkaç gün dinlenip düşündüler, izin isteyip padişahın huzuruna çıktılar. Gördüklerini bir bir arz edip; (Bu millet ve devlet, böyle giderse, kıyamete kadar devam eder) dediler. (Böyle bir ahlak ve yaşayışa sahip olan insanların dini, elbette Allahü teâlânın hak dinidir) dediler, Kelime-i şehadet getirip müslüman olmakla şereflelendiler.

Kaynak: dinimizislam.com